

okumak üzerine

Osman ECEMİŞ
Jeoloji Mühendisi

Hani adettir ya her yazıya bir teşekkür faslıyla başlanır. Gelin bizde konumuzla ilgili teşekkür faslını tarihin derinliklerine dalarak yapalım. Teşekkürler edelim, Sümerlere ilk yazıyı buldukları için. Her ne kadar bu yazı, tabletlere yazılan, günümüze fazla ulaşamayan çivi yazısı olsa da. Daha sonra tarihte ilerleyerek, sırayla Mısırlılara Papirus'u, Fenikelilere ise alfabeyi insanlığın hizmetine sundukları için şükranlarımızı sunalım.

Fazla ayrıntılara girmeden gelelim İsa'dan sonraya. Teşekkür çizgimizi Çinlilere, şu anda kullandığımız kağıdı bulan o büyük uygarlığa yönlendirelim. Oradan yola çıkarak matbaayı bulduğu için Gutenberg'e, biraz geç de olsa o muhteşem icadı Osmanlı Toplumuna tanıştırdığı için de İbrahim Müteferrika'ya teşekkür ederek bu tarihi şükran yolculuğumuza son verelim. Tabii günümüze uzanan bu süreçte, her biçim ve konuda bu nimetlerin meyvelerini bizlere sunanlara, yani isimli ve isimsiz bütün yazım kahramanlarına, çok iyi birer okuyucu olduğunuza inandığım sizlerle beraber yürekten ve sonsuz bir coşku ile gelin tekrar tekrar teşekkür edelim. Ama, İskenderiye Kütüphanesi'ni yakanların, kendi dini ve ideolojisi adına "tehlikeli" bulduğu kitapları yok edenlerinde aynı tarih süreçlerini paylaştığını ve bundan sonra da paylaşacağını sakın aklımızdan çıkartmayalım.

Şimdi bu evrelerin ve bu kahramanların olmadığı bir süreci düşünmeye çalışalım. Avcı toplayıcı bir toplum düzenini ne kadar aşabilirdik? Kendimizi ve çevremizdeki dünyayı ne kadar algılayabilirdik? Evrimi ne kadar başarabilirdik, ya da hangi yönde evrimleşirdik? Çünkü evrimin, sadece fiziksel ve biyolojik değil aynı zamanda kültürel bir olgu olduğu konusunda da herhalde kimse itiraz etmeyecektir. İşte sorabileceğimiz soruların çok daha fazla ayrıntılı cevapları, herhalde pek olumlu olmayacaktır.

Şu anda ne kadar modern ve ileri bir düzeyde yaşam sürmekteyiz değil mi? İşte bu düzeye gelene kadar, her bir bilim, düşün ve kültür insanı öncekilerin kendisine bıraktığı bilgi ve düşünceleri biraz daha geliştirerek ve tabii yine yazıya ve kağıda dökerek kendinden bir sonraki kuşağa iletmeseydi acaba şu andaki yaşantımız nasıl olurdu diye bir düşünelim bakalım. Şimdi isterseniz konuyu biraz daha yumuşatalım. Bu tarihsel ve sosyolojik girişten sonra gelin insanı, yani kendimizi tek tek ele alarak şu okuma olayını güncelde tartışalım. O zaman, haddim olmayarak ve sizlerin de engin hoşgörülerinize sığınarak kendimden başlamak istiyorum.

Lise çağlarında başlayıp, üniversite yıllarında hızlanan ve daha sonraki yıllarda hiç ivme kaybetmeden sürdürmeye çalıştığım bir okuma alışkanlığına sahip oldum. Belki bu süreçte okumayı en engelleyici dönem olması gereken iş hayatı, benim en büyük şansımды. Çünkü bir içme suyu sondaj mühendisi olarak, yani doğayla baş başa ve her türlü bürokratik baskı ve stresten uzak, bu güzel alışkanlığı sürdürdüm. Ancak yaşantımdaki, bence en önemli süreç olan üniversite yıllarımı da az da olsa anmadan geçemeyeceğim. Biz yetmişli yılların öğrenci gençliği olarak, kendimizi okuma ve araştırma arzusu içinde hisseden ve bu hissi günlük hayatında uygulamaya çaba gösteren bir kuşaktık. O kuşakta, eminim ki bizden bir önceki 68

Kitap okuyan kadın (İstanbul galeri)

kuşağında da olan temel olgu birbirini etkilemekti ve o yılların atmosferi de okumayı, hem de doymadan okumayı sanki bizlere emrediyordu. Yani daha açık bir söylemle olaya tersten bakarsak, o dönemlerde okumaktan uzak arkadaşlarımız ciddi bir şekilde eleştirilir ve neredeyse dışlanırdı.

Umarım ve dilerim ki şimdi yazacağım satırlarda yanılıyorumdur. 80 sonrası gençliğinin pek bu yolda yürümediği, ya da yürütülmediği gibi kişisel bir gözlemim var. Bütün baskı ve ters zorlamalara karşı, bu zincirleri kıran genç dostlarımı bu genelleme dışında tutuyorum ve onları bütün yüreğimle selamlıyorum. Bizler bu okuma işini iki yönlü sürdürmeye çalışırdık. Öncelikle hepimiz bireysel olarak iyi bir kitap okuyucusu olmak için emek verirdik. Maddi gücümüzü ve zamanımızı zorlayarak, elimize geçen veya bize tavsiye edilen kitapları okurduk.

Bir ikinci okuma şeklimizde, o zaman adına "Eğitim Çalışması" dediğimiz toplu okumalarımız ve okuduğumuz konuyu aynı anda tartışmaya açmamızdı. İnanın, şu anda bu satırları yazarken, o günler, o okul amfileri, o yurt odaları, o dernek ve sendika lokalleri aklıma geliyor. Bütün bu anılar beni alıp, yaşamaktan gurur duyduğum o günlere ve onları tanımaktan ve beraberce mücadele vermekten onur duyduğum ve maalesef bir çoğunu o dönem içinde veya daha sonra kaybettiğimiz o güzel insanlara geri götürüyor ve sanki tekrar onlarla beraber oluyorum ve lütfen bu kısmını benim duygusal dünyama bırakın. Sakın bu satırlardan yola çıkarak bizleri sadece bilimsel ve ideolojik kitaplar okuyarak tartışan bireyler olarak düşünmeyin. Roman, hikaye, deneme ve özellikle şiir kitapları hiç de bizim dünyamızın dışında değillerdi. Zaten öyle olsaydı, hepimizin bildiği o korkunç süreçten geçen o kuşak hala sapasağlam ve dimdik ayakta kalamazdı.

İşte böyle dostlar, günümüzü konuşalım derken yine biraz nostaljiye daliverdik. Özellikle genç kuşağa ve bizim kuşakların çocuklarına bu dönemi böyle çok kısa da olsa anlatmayı bir görev bildim. Okul, dersane, televizyon, bilgisayar ve cep telefonu cenderesi içinde sıkışmış kalmış bir gençlikle karşı karşıyayız dersem acaba olayı çok mu abartmış olurum. Kültürel eksikliklerini her türlü kitabı okuyarak kapamaya çalışan bir toplum yerine, bilgi ve kültürü sadece dijital teknolojide arayan bir toplum mu yaratılmak isteniyor ve bu istek global bir istek mi? Sorularının kafamdaki cevapları beni ciddi olarak ürkütüyor.

Gelin bu güzel dosttan vazgeçmeyelim ve ona sahip çıkalım. Çünkü; o bizi hiç bırakmadı ve her ihtiyacımız olduğunda yardımımıza koştu. Sadece bilim, kültür gibi eksikliklerimizin ilacı değil, gün geldi ruh dünyamızın da kurtarıcısı oldu. Örneğin; yaşantımız bir dere gibi sakin akarken, birdenbire bir girdaba kapıldığımızı düşünün. İşte bu girdaba, yani karşılaştığımız ve kendi duygu ve düşüncelerimizle yenemediğimiz bu problemi aşmak için ihtiyaç duyduğumuz yardımı bize ne kolay ve karşılıksız yine kitaplar verecektir. Bir dostu, bir dijital teknolojiyi her zaman yanınızda bulamayabilir veya açılmayabilirsiniz. Ama kitap öyle mi? O seni bütün ruh dünyanla sen olarak kabul etmeye her yerde her zaman hazırdır. Ben kendi adıma böyle durumlarda genellikle şiir kitaplarına sığındım ve hiç de pişman olmadım. Çünkü o kitaplarda her zaman şiirlerin ve şairlerin dost gülüşleriyle karşılaştım. **"Ne güzeldir tatilde bir deniz kenarında dalgaların sesi eşliğinde bir kitapla o anı paylaşmak, ne güzeldir gece uyumadan önce başucundaki bir kitapla gecenin sessizliğini ve huzurunu paylaşmak, ne güzeldir uzun bir tren ve otobüs yolculuğunun sıkıcı saatlerini ve kilometrelerini güzel bir kitapla aşmak ve ne güzeldir ki jeoloji mühendislerinin hayatının bir parçası olan kamp hayatını bir kitapla renklendirmek."**

Kısaca hayatımızın rutin sandığımız ve bence gereksiz yere boş geçirdiğimiz birçok evresini doldurmak için bekleyen o güzel dostların ellerini geri çevirmeyelim. Onların ve onları yaratanların bize sundukları meyveleri zevkle ve iştahla yemeye çalışalım. Biliyor musunuz? Kitap okuma alışkanlığı olmayan bir insanı, ben yeterli su almayan bir ağaca benzetiyorum. O ağaç mutlaka meyve verecektir ama o meyvenin tadının, suyu bol almış bir ağacın meyvesiyle aynı lezzette olacağına inanıyor musunuz? İnanmıyorsunuz değil mi? O halde lütfen kendinizi ve çocuklarınızı, yani fidanlarınızı hiç susuz bırakmayın.